

## ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПРИРОДНИЧИХ НАУК ДО ВИКЛАДАННЯ ІНТЕГРОВАНІХ КУРСІВ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ

Грицай Наталія Богданівна

доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри природничих наук  
Рівненського державного гуманітарного університету

[grynat1104@ukr.net](mailto:grynat1104@ukr.net)

У Новій українській школі з'явилися нові інтегровані курси, викладання яких потребує спеціальної підготовки учителів. Зокрема, в 5-6 класах закладів загальної середньої освіти передбачено вивчення інтегрованих курсів природничої освітньої галузі: «Природничі науки», «Пізнаємо природу» та «Довкілля». Зміст інтегрованих курсів охоплює інформацію з різних природничих наук (фізики, хімії, географії, біології, астрономії), тому вчитель, який викладатиме ці курси, повинен володіти відповідними компетентностями.

Авторами модельних навчальних програм інтегрованих курсів природничої освітньої галузі є Д. Біда, О. Бобкова, Ж. Білик, Т. Гільберг, О. Григорович, Т. Засекіна, М. Каліберда, Я. Колісник, Т. Коршевнік, Г. Лашевська, С. Фіцайло, Р. Шаламов, В. Яценко [3].

Методичні аспекти викладання інтегрованих курсів природничої освітньої галузі («Я досліджую світ») в початковій школі розкрито в працях І. Андрусенко, М. Єпіхіної, А. Крамаренко, І. Тимофєєвої [4].

Особливості підготовки майбутніх учителів до викладання інтегрованого курсу «Природничі науки» в 10-11 класах проаналізовано в статтях А. Альохіна та Т. Альохіної, Н. Валько, Л. Васильченко, О. Войтович, О. Євтушенко, О. Мондич та ін.

Окремі питання підготовки майбутніх учителів природничих наук до викладання інтегрованих курсів у 5-6 класах розкрито в наших попередніх публікаціях [1-2].

*Мета статті:* проаналізувати зміст та методичні особливості підготовки майбутніх учителів природничих наук до викладання інтегрованих курсів природничої освітньої галузі в закладах загальної середньої освіти.

Станом на сьогодні в Україні започатковано низку освітніх програм зі спеціальності А4.15 Середня освіта (Природничі науки) на бакалаврському та магістерському рівнях вищої освіти.

Здобувачі цих освітніх програм опановують методику навчання фізики, методику навчання хімії та методику навчання біології. Крім того, щоб методично правильно викладати в 5-6 класах інтегровані курси природничої освітньої галузі, передбачено спеціальну методику навчання цих курсів. Вона має різну назву в закладах вищої освіти України: методика навчання інтегрованих курсів природничої освітньої галузі (Глухівський національний

педагогічний університет імені Олександра Довженка), методика навчання природничих наук (інтегрованих курсів) (Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка), методика навчання природничих наук природничо-освітньої галузі (Волинський національний університет імені Лесі Українки) або просто «Методика навчання природничих наук» (Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, Мукачівський державний університет) та ін.

Програма навчальної дисципліни «Методика навчання інтегрованих курсів природничої освітньої галузі» в Рівненському державному гуманітарному університеті передбачає вивчення таких тем: методика навчання інтегрованих курсів з природничих наук як дисципліна; інтегративний підхід у навчанні природничих наук; методика проведення сучасного уроку з природничих наук у 5-6 класах; фізичний, астрономічний, хімічний, біологічний, географічний складники змісту інтегрованих курсів природничої освітньої галузі; дослідницький підхід у навчанні ІКПОГ; виконання проєктів з природничих наук; оцінювання навчальних досягнень учнів; цифрові інструменти у навчанні інтегрованих курсів природничої освітньої галузі.

Під час лекційних занять у здобувачів вищої освіти формують не лише предметно-методичну компетентність, а й інші компетентності, зокрема цифрову, інклюзивну, здоров'язберезувальну тощо.

Викладання навчальної дисципліни «Методика навчання інтегрованих курсів природничої освітньої галузі» відбувається з використанням методів проблемного навчання, проєктної технології, кейс-технології, технології дослідницького навчання, технології «майстерня», методичного портфоліо, цифрових технологій.

Ефективним на заняттях з методики навчання інтегрованих курсів з природничих наук є демонстрування навчальних відео. Варто відзначити наявність великої кількості іншомовних відео, які можна показувати із вмиканням субтитрів із перекладом.

Майбутні вчителі природничих наук мають бути добре підготовленими до проведення з учнями дослідів. Тому під час практичних і лабораторних занять з навчальної дисципліни практикується самостійне проведення хімічних, фізичних і біологічних дослідів або знімання відео проведеного вдома досліду.

Викладання інтегрованих курсів природничої освітньої галузі потребує серйозної підготовки вчителів, які були б компетентними у різних природничих науках. Саме тому в закладах вищої освіти на спеціальності А4.15 Середня освіта (Природничі науки) впроваджено навчальну дисципліну «Методика навчання інтегрованих курсів природничої освітньої галузі / Методика навчання природничих наук». Підготовка майбутніх учителів до викладання таких курсів

– запорука якісної реалізації завдань Нової української школи в закладах загальної середньої освіти.

Перспективи подальших досліджень – в аналізі змісту та методики навчання інтегрованого курсу «Природничі науки» в 7-9 класах.

### **СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ**

1. Грицай Н. Б. Вивчення інтегрованих курсів природничої освітньої галузі в закладах загальної середньої освіти України та Франції. *Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі (XXXI КАРИШИНСЬКІ ЧИТАННЯ)*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 110 річниці університету (м. Полтава, 30–31 травня 2024 р.) / за заг. ред. М. В. Гриньової. Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2024. С. 17-19.
2. Грицай Н. Б. Методична підготовка майбутніх учителів природничих наук до викладання інтегрованих курсів природничої освітньої галузі. *III Шкловські читання «Проблеми сучасних природничо-математичних наук та методик їх викладання: збірник тез доповідей учасників III Всеукраїнської науково-практичної інтернетконференції з міжнародною участю* (м. Глухів, 30–31 жовтня 2024 року). Глухів, 2024. С. 54-57.
3. Модельні навчальні програми для 5-9 класів. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi/modelni-navchalni-programi-dlya-5-9-klasiv-novoi-ukrainskoi-shkoli-zaprovadzhuysya-poetapno-z-2022-roku> (дата звернення: 15.05.2025)
4. Тимофєєва І. Б. Методика викладання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь): навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем «Бакалавр» спеціальності 013 Початкова освіта. Маріуполь: МДУ, 2022. 124 с.

### **ДО ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ**

**Дробик Надія Михайлівна**

доктор біологічних наук, професор, перший проректор, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

[drobyk.n@gmail.com](mailto:drobyk.n@gmail.com)

**Вавринів Лілія Анатоліївна**

кандидат географічних наук, директорка ТЗОШ І-ІІІ ст. № 28, Тернопільської міської ради, Тернопільської обл.

[school28te@gmail.com](mailto:school28te@gmail.com)

**Степанюк Алла Василівна**

доктор педагогічних наук, професор кафедри загальної біології та методики навчання природничих дисциплін, Тернопільський національний педагогічний університет імені

Володимира Гнатюка

[alstep@tnpu.edu.ua](mailto:alstep@tnpu.edu.ua)